

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

II. Het leven vande Salighe Demetrias Maghet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

An, 413.

Het leven vande Salighe DEMETRIAS Maghet.

Wt den H.
Hieronymus
ende andere.

Demetrius
seer edel van
gheslachte.

Maer veel
edelder van
deughden.

Sp is in
groot verhe-
kel van hare
Supberheyt
te verliesen.

De salighe Demetrius (wiens leven wy al-hier
by-bringen) is eene vande vermaerdtste
Maeghden geweest van haren tijdt: 't welck
niet seer te verwonderen en is/ midts dat sy
van soo heplighen stamme (namentlijck van
haer moeders wegghen) geweest is/ upt het groot/ wydt/
breydt/ ende vermaert gheslachte van de Anicien/ dat de
gheheele werelt dooz bekent is gheweest/ ende groot
gheacht. Eene familie (soo Cassiodorus spreect) waer-
achtelijck edel/ om dat de deught ende het hepligh leven
van die noyt gheweken en is.

Op heeft vooz ouders gheladit Claudium Hermoge-
nianum Gylprium vader (die haest en jonck gestorven/
haer moeder Julianam Aniciam weduwe ghelaten
heeft) eertijds Borgh-meester van Roomen/ daer naer
vooz-Borgh-meester van Campanen/ Gouverneur
van Astrycken/ van de stadt van Roomen/ van het Bail-
louschap van Illprium/ ene van de Oostsche landen.
Welcke seer edele ouderen sy noch edelder ghemaecht
heeft dooz hare eeuwigh op-gheofferde Supberheyt
van den Maeghdeliken staet/ een eenige dochter van
grooten rijckdommen/ naer de werelt in aensien/ om te
komen tot meerderen staet/ maer alsulcks verachtende
(als naer blycken sal) om haren bypdegom Christo
betere te dienen.

Naer haers vaders doot woonde sy met hare moe-
der weduwe/ ende haer groot-moeder Proba Anicia,
oock weduwe (beyde HH. vrouwen) in een seer schoon
paleys/ de familie van Anicien toe-behoorende binnen
Roomen als doen/ als den Coninck der Gothen Ma-
ricus de stadt van Roomen in-nam; als-wanneer sy in
groot verhekel gheweest is van haren Maeghdom te
verliesen. Want al hoe wel den Barbarischen Coninck
hadde laten upt-roepen op den hals/ dat-men die niet
hinderen en sonde/ die in de Kercken ghevonden wa-
ren/ oft vooz Christenen bekent; nochtans zynder veel
onder

onder den hoop gheschendt gheweest (soo het pleegh in
 sulcker beroerten) de soldaten al het bevel der Oversten
 niet ghehoorsamende/ soo het behoorde. Haer hups is
 van de Goten oock in-genomen/ sy met haer ou-
 ders ghevanghen/ende soo sy selver betuyghet/haer-sel-
 ven soo toe-sprekende (soo by S. Hieronymus in synen *Hieron.*
 achtsten brieft start:) Langhe hebby onder de handen van *epist. 8.*
 de Barbaren geleeft: met de rocken van uwe groot-moe-
 der ende moeder waer't ghy ghedeckt: ghy hebt u ghe-
 vanghen ghelien, ende uwe Suyverheydt buyten uwe
 macht: ghy schroomde die wreede ghesichten van uwe
 vyanden: andere Godts Maeghden hebt ghy met eenen
 stil-swijghenden sucht mer ghewelt ghevanghen, wech-
 sien leyden, &c. Oft sy segghen wilde daer by; en noch *Sy worde*
 tans ghy zyt het ontkomen/ende doo? Godts gratie en *behoort.*
 ghenade daer van bewaert/ soo 't oock gheschiedt is in
 der daedt. Want al was sy met hare ouders doo? eenen
 tijdt ghevanghen/ is daer naer met de selve ontslaghen
 ende los ghelaten/ doo? de heyligheyt ende goetheyt
 tot allen/ haer groot-moeder oock by de Barbarische
 menschen in weerde gekomen zijnde (soo den heyligen
 Hieronymus betuyghet) hoe wel becooft van alles/ende
 hare hupsen nu verbrandt zijnde.

Dit perijckel ghepasseert zijnde/ is sy ober zee naer
 Africken ghevaren met de voorszeyde H. weduwē ha-
 re ouders noch in 't wereltich habijt/ op der Edele *Sy treckt*
 wyse seer verciert. Daer ghekomen zijnde/ en zyn son- *na Africken/*
 der perijckel niet gheweest. Heraclianus van den Kep- *ende worde*
 ser Honorius naer Africkē ghesonden als Gouverneur *van 't selve*
 van dat landt/ speelde aldaer den tyran. Hy troock upt *perijckel be-*
 de moeders schoot met ghewelt hare dochteren/ ende *hoort.*
 verrochise (hoe edel sy waren) aen vrende: hy en sagh
 niet aen oft weesen oft weduwen waren: selfs en spacr-
 de oock de Maeghden Christi niet: hy sagh meer naer
 de gevende handen/ dan naer de bedruchte aensichten
 der biddende ellendighe. Dit perijckel dan hebben sy
 moeten met geldt lossen/ sonder welck sy met vrede in
 Africken niet en hadden konnen blijven.

Een wepnigh tijds in Africken gewoont hebbende/
 hebben de ouders goet ghevonden de salighe Maghet *Sy worde*
 Demetrias, nu houtbaer zijnde (die haer anders noch *van hare ou-*
 niet en droegh uytwendelijck/ dan naer de werelt) ten *ders ten hou-*
 houtwelijcke te besteden. De ouders niet wetende/ dat *welck toe-*
 sy *gheseydt.*

De bidt
Godt om
hulpe niet
tranen ende
op een hay-
zen kleede
rustende.

En weder-
staet vloec-
kelijck ende
beraecht
haer-selven.

Is anders van sinne was, ende inder daer was nu den
trouw-vinck voor haer / van de ouders van een seer edel
jonghman ontfangen / ende is hem al toe-gelept. Waer
wat heeft sy ghedaen? Dit verhaelt den H. Hieronymus
met dese woorden: Geheele nachten, en in 't secreet (dit
alleen wetende de HH. Maeghden, die in 't gheselschap
van hare moeder ende groot-moeder varen), en heeft sy
gheen slaep-lakenen, noch soerigheyt van pluymen ghe-
bruyckt; maer op den blooten vloer een hayzen kleede
nyt-ghelpreyt hebbende, heeft daer op gerust, ende haer
aensicht met ghedurigh-vloeyende tranen besproeyt,
voor haren Saligh-maker metter herren knielende; be-
gheerende gracie om haer voor-nemen te vol-brenghen,
hare begheerte te vol-eynnen, de sinnen van hare groot-
moeder ende moeder te veranderen, ende te versoeren.
Wat maect ick hier langher met woorden op 't konste
ghesepdt; Als den dagh der bruyloft naeckende was /
ende men het bruydt-bedde tot den houw dagh gereet
maecte; in 't heymelijck / sonder wete van iemand /
den nacht ghenomen hebbende tot haren roost / heeft
sy haer met sulche redenen bewapent / ende haer-selven
aen-ghegaen: Wat doet ghy *Demetrias*? vyaerom be-
schermt ghy uve Suyverheydt met sulck een vreesch.
Ghy moet vryheydt ghebruycken, ende stoutigheyt. Die
soo in peys vreesch, vvat sou ghy doen als 't op een mar-
telic quam? Die daensichten van de uve niet verdra-
ghen en kondt, hoe lout ghy de vyerfcharen der ver-
volgers konnen vverderstaen? Is 't dat u d' exempelen van
mannen niet en vercloecken, dat u vervvecke en stout
maecke de salighe Martelaerlic *Agnes*, die in haer teere
jaght den vvreeden tyran te boven gegaen is, ende den
te oonen rijtel der Suyverheydt, met het martelic be-
heylight heeft. Weet ghy niet, vveet ghy niet, o ellen-
diche, vvien dat ghy uven Maeghdom schuldigh zijt?
Zoo verre is. Waer naer een wepnigh woorden boven
berhaelt van hare ghedanchenisse / sept wederom voor:
Vyve stadt, certijds 't hooft van de vverelt, is een graf
van het Roomsche volck ghevorden: ende ghy op den
Africaenschen oever ballinck, sult eenen verjaeghen
man oock hier gaen trouwen? Wie sal de bruyt leydster
hier zijn? met vvat gheselschap sal men ter Kercken
gaen? het hardt gekraeck oft geruyfch der Africaenscher
rale sal u een bruyloft-liedeken singhen. Ja? neen, neen;
breeckt

braeckte alle beletselen der volmaeckter liefde Godts, jaeght alle vreesse vvegh. Neemt den schildt des geloofs, het pansier der rechtveerdigheydt, den helm der saligheydt, ende gaet voort naer den strijdt. De bewaerde suyverheyt heeft oock hare martelic. **Wat vreesst ghy u groot-moeder, vvat uwe moeder mede? misschien vvillen sy 't oock dat ghy vvilt, als sy 't wisten.**

Mer dese ende d'irghelijcke pucelen haer-selven op-ghejaeght hebbende / heeft al het rieraet van haer lichaem / ende het wereltsch habbt / als beletselen van haer goetd boornemen af gheworpen: hare carcanten / hare peerlen / die groote erben weert waren / lepde sy in de kofferen; ende een slecht rocxken aen-getrocken hebbende / treckt daer over noch eenen slechteren mantel / ende soo naer Proba hare groot-moeder toe; ende onverwacht valt haer te voet / met weenen ende kermen alken toonende wie sy nu was.

Hare groot-moeder / eene seer heplighe ende zedighe Jousfrou / was verflaghen / een ander habbt over hare nichte siende. De moeder stont oock van blidschap verbaest. Wepde en ghelooften 't niet / dat sy nochtans begheerden inder waerheyt aen de dochter te sien. De stemme bleef in de keel / sy en konde niet upt: en tusschen root en bleek / vreesse ende vzeught / liepen de gepeynsen ander ende ander malck anderen teghen. Ten laetsten / lieyt al op een kussen upt / nu van de moeder aen de dochter / dan van de dochter aen de groot-moeder; upt overbloedighe vzeught liepen de tranen / en pupden ten ooghen upt: men hief de kanielende dochter van der aerden op: men om-helsoeden bevenden hals. Nu konden men sien wat dat groot-moeder / wat dat moeder van te vooren g'erne ghesien seiden hebben: sy wenschten de nichte / de dochter veel ghelucks / ende verheughden haer seer / dat de maghet hare edele familie met haer maeghdelijck boornemen noch edelder maecte, ende seiden: Nu hebben wy ghevonden, dat ons noch meer veredelen kan: dat ons in ons ongheluck eade de Roomsche affchen vertroosten kan.

Goeden Iesv, wie soude kunnen upt-spreken de blidschap / de vzeught die in dat hups doen ter tijde was? Hoe veel maeghden zyn upt sulck eene vruchtbarighe wortel ghesproten? Het exempel van de parvoone ende vrouwe hebben veel van de hups-maeghden ghe-

Sp lent af haer wereltsch habbt.

Daer groote blidschap de heele familie.

Dit exempel
berweckt
berfcheyde
maeghden.

Volght. De na-gheburen hupsen byanden ende blaek-
ten in't belijden der maeghdelicker fupberhept; die/a
en warenfe van ftate ende ryckdom niet gelyck/ in fup-
berhept na ghelycken prijs ftonden. Alle de Africaenfe
kercken danften van blydſchay: de mare liep en door-
liep/niet alleen fteden / bygheden / dorpen; maer oock
boeren hutjens. Alle de eylanden tuſſchen Africaen
ende Italien waveren vol van. Italien begonſte ſijn
rouw-kleederen te veranderen: ende de half af-ghe-
woyden beſten van ſchoonen begonſten te verquicken
hopende door ſulck-eene van hare vorgherinnen van
Godt ghenade te verkrigghen. Deſe mare heeft oock
de oeveren van den Ooſten door-gaen / ende de trium-
phe van de Chriſtelijcke glozie is in de inlandtſche ſte-
den ghehoort gheweest. Wat maghet iſſer ielwers ghe-
weest / die haer van het gheſelſchap van Demetrius
niet en roemde? wat moeder / die u lichaem / o Ju-
liana / niet ſaligh en ſeyde?

Ouders
gheben aen
Demetrius
alle hune
goederen
hoor den
hemelſchen
bruydegom.

Men ſeyt nu voorts (ende het was van alle Chriſte-
nen als-doen ſeer ghepreſen) dat de groot-moeder ende
moeder / al wat ſy gheſchickt haddē met de dochter ten
houwelijck te gheben / dat ſy dat de maghet ghegheben
hebben; om dat den bruydegom Chriſto gheen onghel-
ijck gheſchieden en ſoude / die de maghet onbegift met
en begheerde; ende dat in't werelijck ſoude hebben
verlozen ghegaen / dat men dat voor het huys-ghesin
Chriſti bewaren ſoude.

So ont-
fanght de
maeghdelij-
ke wijele.

Dit ſoo t'huys ghedaen zijnde / is kortz daer naer
van den Biſſchop voor eene ghreſtelijcke maghet ghe-
wijet; ſoo het doen de maniere was / van alſulcke oock
die t'huys by hare ouders bleven woonende / om dat
ſy te vaster in hun voornemen blyven ſouden.

Den H.
Augustinus
is oorſaecke
van ſulcken
ſtaet.

Maer van waer is Demetrius deſen ſin aen-gheko-
men? hoe is ſy / ende door wien tot ſulck-een Godde-
lijck leven verweckt? Een jaer van te voren was in
de ſtadt van Carthago eene openbare t'samen-ſpraec-
ke tuſſchen de Catholijcken / ende de Donatiſten ket-
ters toe-gheſeydt; tot de welke van alle kanten veel
volcks quam ghecoopen. De heplijcke Demetrius on-
der andere is aldaer oock gheweest / ende ter oorſaec-
ke van dien in ſprake met den heplighen Auguſtijn
ghekomen / die haer van den heplighen maeghdelijcken
ſtaet veel voor ghehouden heeft / dat haer tot ſulck-
eenen

renen staet seer beweegt heeft ; soo naderhandt den
selben heylighen Leeraer / in eenen brief tot Julianus
hare moeder gheschreven / verclaert / verstaen hebben-
de / dat sy het goetd boornemen volbrocht hadde. Die
is, seyd hy / door onsen dienst, de gratie ende barmher-
tigheydt des Saligh-maekers daer toe gheholpen heb-
bende, datter sulck-eene vrucht voort ghekomen is, dat
het menschelijck houwelijck nu op handen zijnde, de
H. *Demetrias* het gheestelijck om-kelsen van sulck-eenē
bruydeghom meer gheacht heeft, die de schoonste boven
de sonen der menschen zijnde, t' sijnwaerts treckt soo
veel maeghden, om meerdere vruchtbaerheydt des
gheests voort te brenghen, sonder bederf van de ghe-
heelheydt des vleeschs.

Den heylighen Augustinus, uyt de brieven van de
moeder / de wonderlijcke veranderinghe van de hepli-
ghe *Demetrias* verstaen hebbende / heeft hem ghe-toont
seer verbljdt / met noch eenen anderē brief aen de moe-
der gheschreven; al waer hy dit bestaen van *Demetrias*
seer prijst / ende verheft boven alle ghelucken des we-
relts. Ghy-lieden hebt (seyd hy) mijn herte vervult
met blijdschap, soo veel te vreughdelijcker als het
my aenghenamer is; ende soo veel te aenghenamer, als
ghy-lieden sulck-eene tijdinghe eerder hebt laten we-
ten. Vwe brieven zijn de vliegende maten voor-geloo-
pen, ende hebben my eer van sulck-een uyt-nemende
goetd doen verbljden, dan ick van de march hadde
konnen twijffelen. Wie soude met woorden konnen
uyt-spreken, wie met weerdighen lof verheffen, hoe
onbegrijpelijcker dat het meerder eere is, van uwen
bloede vrouwen te hebben, die *Christi* bruyden ghe-
worden zijn, dan dat sy voor de wereldt Borgh-meesters
ghebaert hadden? VWant het is wat groots, door de
weerdigheydt der Borgh-meesteren namen de tijden te
teecken: hoe veel weerdigher is het door de ghe-
heelheydt des maeghdelijcken staets de tijden t' over-
climmen, ende eene eeuwigheydt te vercierē? Dat
dan het edel maeghdeken haer meer verbljde, dat sy
edelder door heyligheydt, door eene Goddelijcke ver-
saminghe, eene groote hoogheydt in den hemel krij-
ghen sal, dan sy door een menschelijck houwelijck
hare kinderen hadde konnen verheffen. De stamme van
de *Anicianen* heeft veel eerlijcker verkoren, gheen
N a ij houwe-

August.
Epist. 142.

August.
Epist. 179.

houwelijk soeckende, hare familie te vereeren door den maegdelijcken staet, in den vleesche een Enghelsch leven naer-volghende; dan de selve stamme te vermenichvuldighen door 't baren, ende het gheral der stervende te vermeerderen. Dit is het vruchtbarigher gheluck, niet dicker van lichaem te worden; maer naer den verstande groot te vvorden: niet met melck de borsten te vullen; maer suyver van herten te vvorden: niet uyt het lichaem aerde te baren; maer eenen hemel uyt de ghebeden voort te brenghen. Mijne lieve dochteren, eerweerdighe vrouvven, verblijdt u-lieden in haer ghevonden te hebben, dat ghy-lieden in u-lieden selven mist. Laet-se volherden ten eynde toe, haer aen-houdende aen het houwelijk, dat gheen eynde en heeft. Dat haer veel vrouvven naer-volghen, die haer voor vrouwe kennen: de onedele, een edele; die brooschelijck verheven zijn, eene hoogh verheven ootmoedighe. De maeghden, die de edelheydt van de Anicianen voor haer wenschen, dat sy de heyligheydt kiezen. VVant aengaende den edeldom, vvanner souden sy die met hoe groote wenschen kunnen verkrijghen? maer de heyligheydt, soo sy die volkommentlijck begheeren, sullense stracks verkrijghen. Dat de rechter-handt des Almachtighen ghesont ende gheluckigh u-lieden beware, me-vrouwen alder-eerweerdighste, mijn uyt-ghelesen dochteren. 'T huysghesin van uwe heyligheden, maer besonder de heyligheydt selve, groet ick uyt dienste, die ick uwer verdiensten schuldigh ben, in de liefde des Heeren. De bruydt-gifte aen my ghesonden, ter eeren van dat *Demetrias* de heylighe vvijele ontfanghen heeft, die ghy-lieden my ghesonden hebt, hebbe ick seer minnelijck ontfanghen. Dus verre S. Augustinus.

*Prosper
apud Am-
bros. cap. 84.*

S. Prosper heeft oock de heylighe *Maghet* alle gheluck ghewenscht met dese woorden: Het is seer wonderlijck gheweest, ende onder de sonderlinghe exempelen van de goddelijcke gratie te rekenen, dat ghy eene Aniciaensche maghet, boven andere verheven tot in den hooghsten graedt van den salighen Edeldom, van wiens vruchtbaerheydt men verwachtte erf-achtighe naecomelinghen, die den edeldom van groot-vaderen, ende groot groot-vaderen in weerde houden souden, ende de

begheer.

begheerten oft wenschen van het gheslachte, jae oock van het vader-landt vervullen soude: onverhoets den sin om-ghekeert hebbende, door een begheerte van een hemelsch houwelijck, van het sterfelijk houwelijck gheweken zijt: ende om dat ghy alle u gheslachte, met eenen tijtel van sulck-een deught, heyligh-maecken soudt; ghy, d'eerste van uwen stamme, hebt u tot een eeuwiche maeght, aen den Sone der Maghet over-ghegheven ende toe-gheleydt. Siet eens in hoe grooter werden dat den maeghdelijcken staet alrijds in de **H. Kercke gheweest is/ als de H. Vaders oock van verre landen/ tot sulcke/ die desen verkozen hadden/ geschreven hebben; om die te verkloecken / ende in den selven staet tot heylighejdt (daer hy toe aenghenomen wordt) te verboorden. Maer ter contrarien/ leert oock/ hoe dat de dupbel den selven staet is hatende. Want hy heeft dese Maghet door ketterij bebochten ende soecken te bedrieghen. Pelagius / artsch-ketter als-dan noch onbekent/ heeft haer oock enen brief oft eer enen heelen boeck gheschreven / als oock alle gheluck haer aende nieuwe Wjupdt Christi wenschende; ende haer prijfende / als oft sy upt haer selven sonder van Godt door sijne gratie daer toe verweckt te zijn / desen heylighen staet aenghenomen hadde / met dese ende dierghelijke woorden; De gheestelijke rijckdommen en heeft u niemant kunnen gheven, als ghy aen u-selven. In dese dan zijt ghy met recht te prijfen: in dese vveerdigh boven andere verheven te worden, de welcke niet vvesen en kunnen dan uyt u ende in u.**

Maer teghen de heylighe Vaders dit verstaen hebbende / de heylighe Maghet ghewapent hebben. Den heylighen Augustinus voor al / die de voor-gaende woorden op-ghenomen hebbende / soo gheandtwoordt heeft: Ghy siet, o dochter, wat een peste datmen in dese woorden schouwen moet; want dat hy seydt, dat sulck-een deught niet zijn en kan dan in u, is seer wel en waerachtelijck gheseydt, dat is een spijse voorwaer. Maer dat hy seght; sulck een deught en is van niemant dan van u; dat is venijn.

Den H. Innocentius Paus heeft van ghelijcken den de **H. Maghet** geschreven/ende genoegsaem te kennen ghegheven wat de **H. Kercke** daer van gheboelde/ als hy met korte woorden haer dit schreef; Het is een

Den Artsch-ketter Pelagius soecte haer te verslepen.

Augustinus wederlept hem. August. Epist. 143.

Den Paus Innocentius waer-schouwt haer.

groote gratie van *Christus* u geschiedt, dat ghy uwē edel-
dom door uwe heylicheyt te boven gheghaen zijt.

Hier.ep.7.

Hieronymus **H**inte Hieronymus oock van verre landen / schryft tot
haer in deser manieren: Maer om dat ick vrees, ja ghe-
noech door de loopende mare bekennt hebbe, dat in tom-
mige noch leven ende uyt-spruyten eenighe venijnighe
spruytkens; ick meyne gheraden te zijn u voor te ver-
manen uyt eene teere affectie van liefde, dat ghy het ge-
loove van den H. *Innocentius*, die een naevolgher ende
sone van *Anastasijs* Paus is, soudt willen houden, noch
gheene vrende leeringhen (al is 't dat ghy u dunct schalck
en wijs te zijn) soudt volghen. haer soo vermanende dat
sy het gheloove volghen soude / dat van den Stoel van
S. Peter alleen / als uyt eene fonteyne ober al is sup-
verlyck uyt-bloepende. 'Twelck (soo 't uyt *Baronius*
ghenoech bespeurt kan worden) sy ende haer ouders
ghedaen hebben / haer supber houdende van alle kette-
ryen ende valsche leeringhen. Dus verre van *Deme-
trias*; de reste van haer leven en hebbe ick niet konnen
bekomen.

Hieronymus
wapen haer
wock met het
gheloove van
den Paus
van *Stoel*.

III.

A. 410.

Het leven vande Salighe PRINCI- PIA maghet.

Ve den H.
Hierony-
mus.

DEse H. maghet Principia hadde voor haer
meesterisse de H. Marcella, van de welke sy
wierdt met groote zorghe in de vreesse Godts
onderwesen. Dese heylighe vrouwe siende dat
sy haren arbejdt niet te vergheefs en dede
(want sy wrocht op goede/bette/en vruchtbarige aerde/
ende hare vermaninghen wierden van Principia seer
gherne ghehoort/met profijt van haer eyghen ziele) soo
en is sy noyt verre van haer ghegaen / niet enen voet
van haer stellende; maer bleef ghedurighlyck by haer
in haer kamer / ende oock by haer in de ruste; waer door
de gantsche stadt door verbeydt wierdt / dat Principia
een moeder hadde ghevonden / en Marcella een dochter;
soo dat door haer-lieder goede exempelen; veel doch-
ters haer waren bekeerende tot den geestelijken wegh.
Het is geschiedt op desen tijdt / dat *Maricus* Coninck
der Gotthen met ghewelt van wapenen / de stadt van
Boomen

Principia
wordt on-
derwesen
van de H.
Marcella.

Veel doch-
ters volghen
haer exempel.